

اسلام و توسع

www.ketab.ir

سرشناسه: مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸ - ۱۳۵۸.

عنوان و نام پدیدآور: اسلام و توسعه / مرتضی مطهری.

مشخصات نشر: تهران: بینش مطهر، ۱۴۰۰.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۴۹۸-۵-۹

وضعیت فهرست‌بندی: فیا

موضوع: اسلام -- تجدید حیات فکری

موضوع: اسلام -- مقاله‌ها و خطابه‌ها

رده‌بندی کنگره: BP۲۲۹

رده‌بندی دیوئی: ۲۹۷/۴۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۰۷۷۱۳

اسلام و توسعه

مؤلف: متفکر شهید اشتیاد مرتضی مطهری رحمته الله علیه

ناشر: بینش مطهر چاپخانه: مرکز چاپ و نشر اسراء

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰ شمارگان: ۵۰۰ قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

* لطفاً نظرات ارزشمند خود را به دبیرخانه بینش مطهر یا به آدرس

hashemi4693@gmail.com ارسال نمایید.

* جهت راه‌اندازی طرح و هماهنگی امور مربوطه با دبیرخانه تماس حاصل فرمایید.

آدرس: تهران، خیابان دکتر شریعتی، نرسیده به میدان قدس، خیابان رضایی، خیابان جورابچی، کوچه

عابدی، بن‌بست اطلسی، پلاک ۹۰، مؤسسه فرهنگی بینش مطهر.

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۳۸۰۴۹ و ۰۲۱-۲۲۶۷۶۵۳۸ و نمابر: ۰۲۱-۲۲۶۷۶۵۳۸

آدرس سایت: www.bineshemotahar.ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه
	فصل اول: زمان و نیازهای ثابت و متغیر
۱۶	مقدمه استاد شهید مطهری رحمته الله علیه
۱۶	مسئولیت روشنفکران مسلمان
۱۷	طرح مسأله اسلام و مقتضیات زمان
۱۸	کشف مغالطه
۱۹	ثبات ایدئولوژی
۲۰	مادیت تاریخ و ثبات
۲۲	درس اول: دو نوع تغییر در زمان
۲۲	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۲۳	تفاوت اساسی انسان و حیوانات اجتماعی
۲۵	امکان سقوط و انحراف برای انسان
۲۷	مقیاس تشخیص تغییرات خوب از بد
۳۱	علم آزاد و علم اسیر
۳۵	درس دوم: اسلام و ترقی
۳۵	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۳۶	مثل رشد و تکامل امت اسلام
۳۷	سرعت رشد مسلمین
۳۸	علت انحطاط مسلمین از نظر گوستاو لوبون
۴۰	نقد و بررسی
۴۴	درس سوم: افراط و تفریط‌ها (۱)
۴۴	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۴۵	نمونه‌هایی از افراط کاری و جهالت
۴۵	۱. در رابطه با نماز
۴۸	۲. قیام علیه روزه
۵۳	درس چهارم: افراط و تفریط‌ها (۲)
۵۳	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۵۵	۳. حرمت گوشت خوک!
۵۸	۴. زبان عربی
۶۱	۵. قیاس ابوحنیفه

۶۲.....	مخالفت ائمه اطهار علیهم السلام با قیاس
۶۲.....	احکام و قوانین عقل
۶۴.....	روشنفکری معتزله و جمود اشاعره
۶۶.....	درس پنجم: عوامل تصفیه تفکر اسلامی
۶۶.....	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۶۹.....	آلودگی های فکری در دنیای اسلام
۷۰.....	دستگاه های تصفیه فکر اسلامی
۷۱.....	اسلام، یگانه دین بدون تحریف
۷۲.....	قرآن و عقل
۷۵.....	درس ششم: مقتضیات زمان (۱)
۷۵.....	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۷۶.....	«مقتضیات زمان» و تفاسیر مختلف از آن
۷۸.....	دوگونگی پدیده های زمان
۷۹.....	ملاک نبودن پسند اکثریت
۸۱.....	معنای درست مقتضیات زمان
۸۲.....	حاجت های ثابت و حاجت های متغیر
۸۵.....	درس هفتم: مقتضیات زمان (۲)
۸۵.....	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۸۷.....	منطق مادی ها، تغییر تمام احتیاجات بشر
۸۸.....	تبیین فلسفی
۹۰.....	ثبات روح بشر
۹۱.....	ثبات قوانین عالم
۹۲.....	نگاه اجتماعی

فصل دوم: ویژگی انعطاف پذیری اسلام

۹۶.....	درس هشتم: ویژگی های احکام اسلام
۹۶.....	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۹۷.....	تعبیر اقبال از اجتهاد
۹۹.....	قوانین اسلامی از نوع قضایای حقیقه است
۱۰۲.....	تراحم احکام و بیان موارد آن
۱۰۳.....	تراحم مصلحت فرد با مصلحت اجتماع
۱۰۴.....	تشریح مِیت مسلمان

۱۰۵	 لزوم شناخت شرایط زمان توسط مجتهدین
۱۰۶	 تبعیت احکام از مصالح و مفاسد واقعی
۱۰۸	 ملازمه حکم عقل و شرع
۱۱۰	 درس نهم: نقش عقل در استنباط احکام اسلامی
۱۱۰	 که سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۱۱	 تفاوت تغییر با نسخ احکام
۱۱۲	 نقش «عقل» در استنباط احکام
۱۱۳	 تقدم حکم قطعی عقل بر ظاهر نقل
۱۱۴	 امکان کشف مناطات احکام توسط عقل
۱۱۵	 تقسیم‌بندی قوانین اسلامی
۱۱۷	 تغییرات در روابط انسان‌ها و ربط آن با حقوق و تکالیف
۱۲۰	 مسئله تغییر در مفهوم قضایا
۱۲۰	 نقد و بررسی
۱۲۶	 محدوده ولایت پدر بر دختر
۱۲۸	 طلاق قضایی
۱۲۹	 تفاوت میان زکات و مالیات
۱۳۰	 اختیارات وسیع حاکم شرعی
۱۳۴	 درس دهم: ویژگی‌های سیستم قانونگذاری اسلام
۱۳۴	 که سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۳۵	 ویژگی‌های سیستم قانونگذاری در اسلام
۱۳۵	 ۱- توجه به نیازهای ثابت و نیازهای متغیر
۱۳۸	 ۲- توجه به اهم و مهم
۱۴۰	 ۳- توجه به مصالح
۱۴۱	 ۴- قوانین کنترل‌کننده
۱۴۳	 قاعده «لاضرر» و «لاضرر»
۱۴۴	 ۵- اختیارات حاکم شرع
۱۴۶	 درس یازدهم: اسلام و تجدید زندگی
۱۴۶	 که سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۴۷	 مقتضیات زمان
۱۴۸	 اسلام و مقتضیات زمان
۱۴۹	 خصلت انطباق اسلام با زمان از نظر نویسندگان خارجی

بسم الله الرحمن الرحيم

پس از حمد و تسبیح خدای تعالی، سلام و درود خویش را به روان پاک استاد شهید مرتضی مطهری نثار می‌داریم که با شعاع فروزان خود، مردگان را حیات بخشید و به ظلمت‌ها نور افشاند، معلم شهیدی که پس از گذشت چند دهه از شهادتشان آثار آن شهید سعید همچنان از طراوت و سرزندگی خاصی برخوردار بوده و به عنوان اندیشه‌های جامعه و ظهور با تبیین اسلام ناب محمدی ﷺ جوابگوی بسیاری از مسائل و نیازهای فکری جامعه می‌باشد. از این رو ولی معظم فقیه آثار ایشان را به عنوان مبنای فکری نظام جمهوری اسلامی معرفی نموده است.

در طول سالیان پس از شهادت ایشان در احباب آثار استاد، زحمات زیادی صورت پذیرفته که جای تقدیر و تشکر دارد؛ اما آثار از آن سال تا کنون به صورت کسکولی و غیر علمی و برنامه‌ریزی نشده توزیع شده است، با توجه به تجربه مستمر طرح مطالعاتی آثار شهید مطهری و تأکیدات ولی معظم فقیه «علیه السلام» بر برنامه‌ریزی آثار استاد شهید و همچنین بازخورد نظرات مخاطبین و بیش‌پژوهان، لزوم بازنگری در نحوه چینش مطالب استاد با هدف ایجاد نظام فکری و کادرسازی معرفتی، مشهود می‌باشد. بنا به ضرورت فوق دبیرخانه بیش مطهر اقدام به بازنگری و بازسازی آثار ایشان در قالب سیر مطالعاتی آسان به مشکل با رویکرد موضوعی و نظام‌مند نموده است.

ویژگی‌های کتاب «اسلام و توسعه»

۱- بحث اسلام و چگونگی مواجهه با پیشرفت‌های زمان و تجدد زندگی از محوری و مهم‌ترین مباحثی است که استاد شهید را به تأمل و کنکاش علمی واداشت تا مفسر این پرسش اساسی از دین باشد که آیا اسلام حدود ۱۴۰۰ سال پیش می‌تواند

پاسخگوی سئوال‌های و نیازهای امروز جامعه بشری باشد؟ آیا علت عقب‌افتادگی جوامع اسلامی در دنیای مدرن و تکنولوژی، وابستگی و دلبستگی به کهنگی آیین قرن‌ها قبل نیست؟ آیا قرآن نازل‌شده در عهد جاهلیت می‌تواند در دنیای علم و نوآوری سخنی جدی برای انسان داشته باشد؟ این کتاب که از مهمترین و دقیق‌ترین آثار باقی‌مانده از استاد شهید مطهری است، به یکی از مهمترین دغدغه‌های علمی و عملی دین‌داران می‌پردازد و آن چگونگی مواجهه با اصل دین - خصوصاً دین خاتم - که در ذات خود حقیقتی ثابت و باقی و دائمی است و پس از آن آیینی جایگزین آن نخواهد شد، و با زمان که ذات آن تغییر و دگرگونی است، به گونه‌ای که نه به قداست و صلابت دین آسیبی رسد و نه نیازهای گذرا و متغیر زمان بی‌پاسخ بماند. بلکه دین عامل پیشرفت و پویایی جامعه در همه حوزه‌های مادی و معنوی باشد. سئوال و پاسخ اصلی این کتاب این است که ربط میان آن ثابت و این متغیر چگونه میسر است؟

۲- از مهمترین علل ماندگاری آثار شهید مطهری، تنظیم اندیشه و آثار خود بر اساس همین کتاب است. استاد شهید مطهری نه تنها پاسخ‌های مناسب را به شبهات پرسش‌های اساسی بر اساس نظام فکری به خوبی ارائه کردند، بلکه در مقام شاگردی در مکتب قرآن کریم و اسلام عزیز در مقام پاسخگویی به این سوال که راز ماندگاری قرآن کریم و دین خاتم چه بوده است، آثار خود را نیز بر اساس همین رمز و راز، ماندگار و پایدار نمودند.

۳- جایگاه مطالعه این کتاب پس از کتاب «احیای تفکر اسلامی و علل دین‌گریزی» است تا پس از تثبیت اصل نیاز ما به دین به عنوان حقیقتی ثابت به این مسئله پرداخته شود که چه نسبتی میان دین و توسعه که لازمه نیازهای زمان است، برقرار است و همچنین در ادامه پس از بررسی جاودانگی خاتمیت، به مباحث انسان متناسب با دین جاودانه که دارای وجود عالی و ثابت فطری و وجود دانی و متغیر نیازهای غریزی است، در قالب مباحث انسان‌شناسی، توجه می‌شود.

۴- این کتاب مشتمل بر یک مقدمه به قلم استاد شهید، دو فصل و یک ضمیمه است: در فصل اول که شامل سخنرانی‌های سال ۱۳۴۵ استاد شهید در مسجد اتفاق است، در خصوص مقتضیات زمان و تعامل صحیح با آن مباحثی طرح شده است.

و در فصل دوم که شامل سخنرانی‌های سال ۱۳۵۱ استاد شهید در انجمن اسلامی پزشکان است، به ویژگی انعطاف‌پذیری اسلام پرداخته شده است. (مباحث این دو فصل در جلد بیستم مجموعه آثار استاد شهید مطهری موجود می‌باشد).